

"סיפורי טנטורה": תשובה לאבנר גלעדי

אני יכול להבין את פרופ' גלעדי, ראש החוג להיסטוריה של המזרח התיכון באוניברסיטת חיפה, שנזעק להגן על חוגו. התפקיד מחייב. קשה לי להבין מדוע הקפיד בראש רשימתו לציין את תפקידי כראש ביה"ס להיסטוריה באוניברסיטה. אני עצמי לא השתמשתי בתואר זה. דעתי על תפקודו של החוג להיסטוריה של המזרח התיכון בפרשת טנטורה היא דעה אישית, ואיני מתכוון לבטל את דעותי או להשתקן מפני תפקידי.

ציינתי ברשימתי הקודמת, ואני חוזר ומדגיש גם עכשיו, שהחוג להיסטוריה של המזרח התיכון מצטיין בעיני, וודאי לא רק בעיני, בגידול תלמידי מחקר ובקליטתם, והישגיו בתחום זה מרשימים מאוד. דווקא בשל כך, פרשת כ"ץ היא חריגה המעוררת תמיהות ושאלות קשות ומחייבת בירור נוקב. בחוג אחר, אפשר היה אולי להניד ראש ולפטור את העניין במשיכת כתף האומרת "נו, מילא". לא במקרה הזה ולא בחוג הזה.

פרופ' גלעדי טוען, בצדק, שהחוג עוסק שנים בהיסטוריה של החברה הפלסטינית בעת החדשה, זכה להישגים חשובים בתחום זה, ומביא כאסמכתא את רשימת עבודות הדוקטור האחרונות שנכתבו בתחום זה ואת מדריכיהן. זו התפרצות לדלת פתוחה. לא טענתי נגד העיסוק של החוג בהיסטוריה של החברה הפלסטינית בעת החדשה אלא נגד עיסוקן בתולדות מלחמת העצמאות, שבה הפלסטינים לא שיחקו שח עם עצמם, ולטענה זו אין גלעדי נותן תשובה. עבודת הדוקטור האחרונה בתחום זה בחוג להיסטוריה של המזרח התיכון נכתבה בהנחייה משותפת עם פרופ' יוסי בן-ארצי מהחוג ללימודי ארץ-ישראל.

ניסיונו של פרופ' גלעדי להציג את פרופ' קייס פירו כמומחה לתולדות מלחמת העצמאות בהסתמך על שני ספריו, אינו משכנע. עם כל הכבוד הרב שאני רוחש לפרופ' פירו כאחד המומחים החשובים ביותר לתולדות הדרוזים, והערכתי המלאה והכנה לשני הספרים שכתב בתחום זה, אני עומד על דעתי שהפרק Particularism Revisited בספרו השני, העוסק ב**יחסי הדרוזים והיהודים** לפני ובמהלך מלחמת העצמאות, עדיין אינו עושה אותו מומחה לתולדות המלחמה וסוגיותיה השונות, והדרכת העבודה על-ידו היתה יומרה מוגזמת. בשעתו, כתבתי שני מאמרים על יחסי יהודים ודרוזים בתקופה היא, מנקודת המבט היהודית- השונה מטבע הדברים מזו של פרופ' פירד- ולא העליתי על דעתי ששני המאמרים עושים אותי "מומחה לתולדות הדרוזים", או מאפשרים לי להדריך עבודות מ"א ודוקטור בנושאים שעניינם היסטוריה של הדרוזים, וודאי לא בעצמי.

פרופ' גלעדי אינו מתייחס להערותי על עבודת ועדת המ"א של החוג, על ההסתפקות בשיפוט פנימי, על בחירת השופטים והתאמתם, ומכאן אני מבין שאין הוא חולק על קביעותי בעניינים אלה ומשאירן להכרעת הוועדה שמונתה על-ידי הרקטור. ואולם, תמוהה בעיני תשובתו לדברי בשאלת הזילות. אני כתבתי:

"כאשר התברר למנחה שהכותב רומז, ואף מאשים במפורש, אנשים ברצח ובפשעי מלחמה, האם לא היה מקום לבחון ברחל בתו הקטנה את מקורותיו, האופן שבו הוא מתחקר אותם, ציטוטיו, המשמעויות שהוא מעניק לדברים והמסקנות שהוא מסיק מהם? הדיון בבית המשפט יכול היה להיחסך אם ההנחיה היתה מקצועית וקורקטית ואם המעורבים בעבודה לא היו נוהגים זילות כזו במי שיכול להיפגע ממנה."

עונה לי גלעדי:

די לעיין ב"שלמי התודה" בפתח עבודתו של כ"ץ כדי להוכיח עד כמה חסרת יסוד היא הטענה. שהרי מתקבל מהם רושם ברור על יחסי שיתוף הפעולה והכבוד ההדדי בין כ"ץ לבין מראויניו: "תודה נוספת, גדולה וחשובה מגיעה לידידי הניו (צבי בן משה), מנכ"ל עמותת חיילי "אלכסנדרוני", שפתח בפני את רשימות לוחמי החטיבה מ-1948 וצירף אותי באחת אל הימשפחה המעניינת והמיוחדת הזו. וכמובן, תודה והערכה רבה לכל אותם עשרות רבות (יותר מ-130 במספר) מראוינים, יהודים וערבים, אשר עדויותיהם מהוות יסוד מוסד לעבודה זו כולה ולייחוד אשר לה" (עמ' XII-XIII).

את שלמי התודה קוראים כאשר עבודה מוגשת גמורה וערוכה. הזילות שנגדה טענתי היא ההתעלמות מן ההאשמות הקשות, וככל הנראה עתה- הלא מבוססת- שהופנו בעבודה במישרין ובמשתמע כלפי אנשים. התעלמות זו ליוותה את מהלך הכנתה של העבודה, כאשר המנחה ולאחר-מכן השופטים לא הבחינו במכשולים הטמונים בה ולא בחנו את הכותב ודרך עבודתו כפי שמתחייב מן ההשלכות החריפות ומרחיקות-הלכת של דבריו. תשובתו של גלעדי אינה נותנת לכך שום הסבר ואינה לעניין.

דבריו של גלעדי מתעלמים גם מן הציון 97 שאותו קיבל כ"ץ ממנחיו ושופטיו ומן השאלה בזכות מה זכתה לו עבודה כל כך בעייתית. שאלה זו היא מרכזית מן הטעם שציון "רגיל", בטווח שבין 80 ל-85, אפשר עוד לתרץ בכך שניתן על ההשקעה בעבודה ולא בהכרח על התוצאה שלה. ואולם, ציון מעולה אינו ניתן סתם כך. שוב- זהו חריג שאינו אופייני לחוג להיסטוריה של המזרח התיכון, ודווקא לכן מחייב התייחסות והסבר.

המרצע יוצא מן השק כאשר נתלה פרופ' גלעדי בסוף תשובתו באילן הגדול פפה. כדי להבהיר את מניעיו בפרשה זו של "הלוחם למען החופש האקדמי וחופש הדיבור", אביא כאן את דבריו כפי שהם מתגלגלים באחת הרשתות ואת הרקע לכתיבתם:

Date: Wed, 24 Jan 2001 13:18:18 +0200

<From: Ilan Pappé <pappe@poli.haifa.ac.il

To: rangreen@brain.sn.apc.org, alef@research.haifa.ac.il

Subject: Re: ALEF: The on-going saga

,Ran

while you raise important issues, please note that many many testimonies appearing on the tapes are not touched upon what so ever by the lawyer. He is interested in Palestinian testimonies only where he thinks they deny a massacre. The clear cut testimonies are not there whatsoever. **By focusing on the clear cut testimonies we can capture the initiative, not by defending Katz's method of quoting. By taking the evidence in Nimr al-Khatib book as equivalent to an IDF document we can recapture the initiative. If you play within the paradigms and prisma of the establishment, you will not get very far.** As the Judge in the court made very clear in few words, she has very little respect for Palestinian testimonies which insist without hesitations that a massacre was committed

At 20:37 23/01/2001 +0200, Ran Greenstein wrote

:

As the Katz-Tantura saga continues, some questions and tentative assessments may be in order. I put these on the table without having had the time to read through all of Ilan's transcripts, let alone compare them to the text of Katz's MA thesis (to which most of us have no access

It may be unfortunate, but the lawyer (Erদিনast) has managed to capture the initiative and dominate the agenda. We must recognise that. His insistence that Katz distorted the testimonies and wrongly attributed quotes to interviewees (whether deliberately or through negligence is irrelevant) has convinced people that he has a solid case. The only way to counter this is by demonstrating on a case by case basis that Katz did indeed quote people correctly and did not make anything up

If this CANNOT be done, let's say so and move on. Providing the full

transcripts (as Ilan has done) is very helpful, but is not an answer to the specific questions raised by the lawyer. By this I do not mean that it is Ilan's responsibility to counter the lawyer's arguments, but rather that once it is in the public domain, the matter will not rest until the issue of the quotes is resolved

While the question of the quotes and transcripts is likely to be sorted out by the committee set by Haifa University (and there is a precise answer to the question), this is unlikely to be the case for the question of Katz's interpretation. A committee would not be able to decide whether or not an academic had a right to interpret material in the way he did (once the accuracy of quotes has been established), result in such a determination nor can a legal process

In any event, the question of Tantura and the 1948 war goes beyond Katz's integrity and competence (or otherwise), and it would be wrong to let these broader issues fall hostage to Katz's personal or professional strengths or weaknesses

Of interest here is that the more the responses to the case attempt to refute Katz, the more they establish the true nature of the war. Note that none of the responses in the press (or the legal case against Katz itself) denies the testimonies of Palestinians that they have been subject to conquest, destruction of property and expulsion

Further, in a weird way, the destruction and expulsion become the evidence that Katz is wrong. It is as if the establishment is saying, yes, we occupied, yes, we killed people in the course of the battle, yes we destroyed property, yes we ethnically cleansed the villages, yes we expelled people from their homes and country, BUT we did not massacre unarmed Palestinians

The latter assertion may or not be true for Tantura but, more importantly, these admissions decisively lay to rest the denial of the Palestinian 1948 nakbah. I stand to be corrected, but it is the first time to my knowledge that such admissions have been made publicly by so many of the participants in the battles of 1948. **Should we not celebrate this small victory for historical truth?**

<

Ran Greenstein<

(Community Agency for Social Enquiry (C A S E<

POB 32882 Braamfontein 2017<

Johannesburg, South Africa<

<

ההדגשות לעיל הן שלי. מסתבר אפוא, שאין עסקינן בשאלות אקדמיות-היסטוריוגרפיות של מתודות, אסכולות, עובדות, פרשנויות, הקשרים או מיומנויות. לא טדי כ"ץ ועבודתו מעניינים את פפה ואת החבורה שגייסה כספים להגנתו המשפטית של כ"ץ, ולא על חופש המחקר והביטוי הם נאבקים. מטרתם- ולשם כך השכיבו את כ"ץ, ובמידה רבה את מדריכו ושופטיו, על הגדר- היא להראות לחסרי המידע ולתמימים, בארץ ומחוצה לה, שהיהודים היו (והנם?) מנוולים. זהו, בפשטות, ניסיון להוסיף נדבך לדה-לגיטימציה של המדינה היהודית באמצעות עוד עבודה הנהנית מאצטלה אקדמית-כביכול. לפנינו מאבק אידיאולוגי-פוליטי שבו המטרה אינה בירור האמת והבנת מה שאירע אלא "תפיסת היוזמה", כפיית תזה מקובעת מראש והוצאת "הממסד" משיווי משקלו על-ידי חריגה מכללי המשחק. אם זו האוטוריטה שאתה נסמך עליה, פרופ' גלעדי, ניתן אולי להבין כיצד נקלעתם לתסבוכת זו.